

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára :

Egy negyedévre . . . . 2 kor.
Fél évre . . . . . 4 „

Egészévre . . . . . 8 kor.
Egyes szám ára . . . 20 fil.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz küldendők.
Hirdetések, valamint nyilttéri közlemények mérsékelt áron számíttatnak.

Ideálok.

Akár mennyi roszt beszélnek rólunk az ellenségeink rosztakarathól s akár mennyire szidjuk is mi saját magunkat elkeseredésből, divatból vagy unalomból, egyet elkell ismerni ellenségnek, jóbarátnak, saját magunknak, hogy a magyarnemzetnek mindig voltak ideáljai, melyekért lelkesedett, melyekért élt, halt, küzdött, vérzett és szenvedett.

Sőt mintha egyenesen testi szükséglete volna. Ellentmondásnak tetszik, hogy testi szükségnek mondjuk azt, ha valakinek a lelke szomjas, éhes. Dehát mégis úgy van. Azokban a sűrű, ugynevezett átmeneti időkben, mikor nincs eszme, mely lefoglalja az agyat és betöltse a szívet, különös nyugtalanság fogja el az embereket. Szinte lázasan, idegesen keresnek valami után, a mely nem is mindig jó, a mely többnyire nagy és súlyos áldozatokat követel tőlünk, a miért csak áldozni lehet, de nyerni rajta semmit. A legönzőbb, földhöz ragadt ember is égfelé emeli szemét és várja szívszorongva, nagy lelkiepedéssel az eszmét, az Ideált.

Utalhatnánk akár a közelmúltban is olyan időre, midőn a fent leírt izgalomhoz nagyon is hasonló lelki epekedés zavarta meg az embereket. Még azokat is, a kik általában igen jól emésztettek és kitűnően alusznak. Ez a különös epekedés pedig rendszeren addig tart, míg meg nem születik az új eszme, az új Ideál, kinek szolgálatában aztán boldogan görnyedezünk mi szegény, halandó emberek.

Az eszmék, az ideálok nem is örök életűek. Nem kell épen Matuzsálemnek lenni, hogy az em-

ber visszaemlekezék egy párnak szomorú és kellemtelen elmúlására. Ám de itt is meg van az örök igazság. A szép, a nagy eszmék rendszeren magukhoz méltóan pusztulnak el, míg a silányabb, hazugabb fajta egy szép napon úgy pattan szét, mint a szappan buborék, melynek csillogását, felszállását, merész röpülését oly boldog gyönyörrel nézzük mi örök gyermekek; melynek szétpattanása után olyan naiv fájdalommal tudunk sirni, rini, hát csakugyan szappan buborék lett volna, pedig milyen fényesen csillogott, milyen bátran repült!

De a csalódás után megint új reménység jön és egy dolog bizonyos: a magyar fajnak szüksége van ideálokra, enélkül nem tud élni. Szüksége van valamire, a miben higgyen, a mire áldozzon, vakon, föltétlenül, azzal a szent rajongással, melylyel még csak a szülő tud áldozni gyermekéért, — néha hibás, nyomorék, sőt gonosz gyermekéért is.

Mert a léleknek ideál után való vágyakozása mindig szép nagy, fönséges dolog, de az ideál néha semmiképen sem méltó a lelkekhez, melyek várták. Vannak idők, mikor ez az ideál sűrű, kellemtelen köd alakjában jelenik meg. Elhomályosítja az agyat, hideggé teszi a szívet, megtéveszti a lelket, az embereket, utvesztőbe viszi és egyszerre a nagy ködben úgy összegobolyodik érzés, gondolat, erő, hogy a kiknek mint jóbarátoknak kellene egymás oldalán állni, most dühös, elkeseredett ellenségeként, rázzák öklüket egymásra. Nem azt keressük immár egymásban, a mi összehozna bennünket, hanem azt a mely eltávolít. Megkeresük egymás lelkének legérzékenyebb helyét és odadöfjük a mérgezett tört. A sűrű ködben, mely

elfoglalta a lelkeket, nem látjuk, hogy voltaképpen egy mást pusztítjuk.

Láttam egyszer egy kis fiút, a ki olom katonákkal játszott, egymásba ütötte a nürnbergi vitézeket, az egyiknek az orra tört le, a másiknak a sisakja, a harmadiknak a lába. A kis fiu tapsolt örömeiben; hogyan verekednek vitéz katonái. Csak a játék végén, mikor a sok olomroncsot meglátta, fakadt sírva, a buta kis gyermek a harc végén jött reá, hogy a két csapat összeütközésében bármelyik oldalról hult is a vitéz, az ő katonája pusztult el.

Mi még nem látunk olyan világosan, mint az a kis gyermek. Az öregek, a kik még szebb, igazabb, nemesebb ideálokért harcoltak és szenvedtek, fejesoválva, szomorúan nézegetnek bennünket. Megfordult a világ. Az öregek akarnak előre menni, s a fiatalok próbálják modern Jozsuaként megállítani a napot. Vajjon sikerül-e? Lehet hogy igen. Egy azonban bizonyos, hogy kivesz egy szálló ige a földről. Homerosz óta mindig emlegetjük ama bizonyos régi jó időket és szeretünk az előttünk élt generációra hivatkozni, mely annival különb volt mint mi. Nos, az utánunk jövő nemzedék nem fog reánk hivatkozni, mert ha elszáll a köd s megint világosan látnak az emberek, nem akad olyan rosztiszemű teremtes, ki ezt a mi világunkat szépnek, jónak vagy igaznak merné nevezni.

Az iskolák szobája.

(Kiállítás.)

Nem akarok sablon cikket írni. Mert ma már ujat akar a közönség és élvezhető. Boldog hirlapíró az

„Petrozsény és Vidéke” tárczája.

Október hatodika. (Szegeden.)

A derengés szelid fénye most vonja zománczba a keleti égboltot arra messze, messze, — lent a föld felületénél. A fölrazott hajnal lassan bontakozó világossága most türemlik át a vékony felhő-boltokon. A virradat homályossága küzd az eltűnő éjszaka foszladozó sötétségével. . . . A város alszik. . . . Az uccák néptelenek. . . . Az ősz áhitatos mély csöndje ül mindenfelé. . . . A hajnalat cizrogató szellő sohajva rázza a lombokat és nyomán esőrdögve hullanak a fák sárga levelei. . . .

Ez október hatodikának hajnala. . . .

A feljött nap ragyogó fényében fekete ruhás emberek járnak az uccákon; üsszedugják a fejüket és suttogva, szinte félve adják egymásnak a szót:

— Megkoszorúzzák a Kossuth szobrát a katonák...
— Mikor?
— Az éjjel. . . .

Egy pillanatra visszatér az emberek lelkébe a borongós, fekete éjszaka és látják mint jönnek a kaszányák felől a három év után visszatartott magyar fiúk. Az utjokat bevilágítja a hazaszeretet lobogó fáklyája. . . . Arezuk a lelkesedés tüzeiben ég. . . . Nincs szavuk. . . . Jönnek, mint a bujdosók, kiknek béklyoba van verve a lelkük, kiket kerget az elesített szabadságvágy, hogy csak gyertünk, siessünk, mert mire megvirrad a hajnal, meg kell gyujtanunk honszerelmünk

éző csóvjával az oltár tűzét. . . . Ott, azon a szent helyen, a hol érez alakjával, levett kalappal kezében, messziről integet felénk a Hős. . . . A hazátlan vértanu, ki megtanított bennünket imádni a magyar hazát és megmutatta, hogy miként kell elnyomatásunkban is harcolni a szent szabadságért. . . .

Azután széjjel foszlik a felhős éjszaka. . . .

A sötétséget kiüzi a lelkekből a napsugár, mely beragyogja október hatodikának reggelét és rávetvén fényét nemzeti érzésünk sérthetetlen szent sirhalmára diadalal hirdeti a névtelenek magasztos munkáját. . . .

A koszorút, melynek nemzetiszín szalagján ez a fölirat ékeskedik:

A visszatartott katonák — dicső emlékednek. Olyan ez, mint egy fehér virág. . . . Az éjszakában fogamzott, a hajnal harmat csokjában fűdött, megbájlol, megigéz mindenkit, a ki reá tekint. . . .

A fekete ruhás emberek areza kigyul, szemökben szokatlan fény kezd éledni. Mintha sugná valaki, hogy egy szebb, egy boldogabb kor következik most, melynek virradóján ime, kinyílt az elnyomott, szunnyadó honszerlem szép fehér virága. . . . Valami csodás érzés támad a szívekben és úgy vonulnak a szent oltár elé az emberek, mintha ott romjaiban látnák a félelmetes büszke fellegrárat, mely szédítő magassággal csillogtatja Szent István szeplőtlen tisztaságu arany koronáját.

Es viszi a szellő a szép, fehér virág illatát. . . .

Mindenütt mosoly fogadja, szeretet üdvözl. . . . Elviszi a kaszányákba is, a fegyverek közé, ahol szomorú dallal tisztogatják az emberek a bajonett-vasát és sápadt areccsal olvassák a reggeli újságokból az arany-csillagos urak, hogy mi történt az éjszaka.

Amott beleolvad a dalba a sohaj és az elnémitott vágy, emitt öreg, fakó könyveket vesznek elő és beütik belőle, hogy miként kell letörni, elhervasztani a kegyelet fehér virágát. . . .

Es kiolvassák a könyvből, hogy a katonának nem szabad magával hozni a szívet, hogy itt nem szabad érezni, nem szabad tudni, hogy van hazaszeretet, van oltár, van nemzet, csak egy egységes erőt kell imádni vakon, elfogultan, melyet néptörzsek állnak körül rab-szolgaként.

Az aranycsillagos urak összenéznek. . . . Nincs megírva az öreg, fakó könyvben a megsemmisítés módja. . . . A szobrok szentek és sérthetetlenek, melyeket megérinteni vagy disztől megfosztani annyi: mint megrabolni a sirt, megszentésteleníteni a halott nyugvó helyét. Ez bűn, ezt a háromszáz esztendő mohos katonai törvény is megtorolja.

Mégis. . . .

A tapétás szobából dörögve jön a parancs:

— Le kell venni!

Es sötétben, mint valami fenyegető árnyék hozza négyszázad a kemény parancsot. A feltűzött bajonettek csillognak október hatodikának verőfényében. . . . A szuronyerdő fölött pedig a halálmadár sívalkodik. . . . Mint pusztában, ha vihar van készülődés, félelem szállja meg az emberek lelkét s az első pillanatban arra gondolnak, hogy meneküljenek. . . . De fölsír a kegyelet szava:

— Ne, ne hagyjátok! . . .

Es visszatér nyomban az elszántság, föllángol az égő zsarátnok, öklöbe szorulnak a kezek, a harag vészjósító fénye vonja be a tekinteteket, mint a min-

természetesen — a ki a közönség izlését nem neglálva, ad valamit nem csak az új formára, hanem a csinosagra is.

Például itt van ez a kiállítás. Mennyi minden van itt összehalmozva. Nos, tessék válogatni. Én választottam magamnak a legszebb s mondhatnám a legértékesebbet. Az iskolát! Mintha azt mondanám: a különlegességek együtt. Ahány ember, ahány tanár (mert ma már tanító nincsen) annyiféle az izlés, annyiféle az egyéniséget feltüntető részlet.

Vegyük rendre!

Rotter ur határozottan szerencsés kezű ember. Ez a parányi kiállítás ilyen külsővel: megkapó. Megbiz egy leányt, aki éppen olyan csinosan rendezte el azt a pár szép munkát, mint amilyen csinos maga s az ember azzal a meggyőződéssel távozik a teremből, hogy Singer Henriette kisasszony megérdemli a fáradsága jutalmát. Az a gyönyörű asztalkendő a hat szalvétájával remekül felrakott csoportozat; a kalotaszegi asztalfutó pedig dicséretes munka. Mondom Rotter urnak szerencsés keze van.

Aninosza. Nem irigységből mondom, de szerettem volna ezt a kiállítást magam rendezni. Bakó ur úgy látszik nemcsak kitűnő tanító, hanem egy finom izlésű ember is, aki nemcsak szimmetrikusan, de valami megkapóan élenként állította ki azt az egy pár tanszert, amely nagyobbára a saját munkája volt. Ha megnézzük a harmóniát éppen úgy, mint a kiállítási tárgyak minőségét, azt kell mondanunk, hogy az aninoszai iskola leginpozánsabbul vett részt a kiállításon.

Az én meggyőződésem, hogy a nénikék munkáját csak kvalitás tekintetében szabad megkritizálni. De abban aztán akár milyen szigorúak vagy talán tulszigorúak vagyunk, csak a legjobbat mondhatjuk. Az a szépen kidolgozott hatalmas szőnyeg, amely a gerendákra volt feszítve, az a pár gondosan kidolgozott asztalterítő, különösen a szecessziós vizíllimokkal átszőtt garnitúra, a sok asztalfutó, a remek apróbb kézimunka: mind azt mutatják, hogy méltán részesülnek abban a nagy szeretetben a nénikék, a melyet irigyeink nem szabad. Tanszer kiállításuk is csinos volt.

Vulkán. A salgó-tarjáni köszénbánya részvény-társaság új iskolája is kiállította tanszer raktárát. Vadonat új tanszerek, iskolai csecebecsék, egy új térkép, sok íveges és lonkik: ez az egész. Az elrendezésnél valami eccentricus ügyességet láttunk, ami teljesen harmonizált a kiállított tárgyak népiskolai jellegével, dicséretre legyen mondva a rendezőjének, Vass Imrénnek.

Rédl urnak a kiállításáról szeretnék sokat írni, de nem engedi a szerkesztő ur. Szemléltető képei nagyon tetszetek s a saját készítésű mértani szemléltető eszközei gondolom egy vagyonba kerültek. Rédl önagsága kiállított gyermekmunkái pedig olyan hatással voltak rám, mintha egy sokat nagyon sokat dolgozó kézimunkatánító hamar összeszedett kiállításra lett volna.

Az állami iskola kiállítását talán nem is vagyunk képesek méltányolni. Az a sok értékes munka, amit ott láttunk, különösen kézimunkában: valóban dicsé-

rete méltó. Képzeljünk el egy csinos természetrajzi gyűjteményt, mely nem kisebb ember, mint Holub aján-djúka. Aztán valami lunáriumot és telluriumot, meg a népiskoláknál ritkaságszámba menő planetáriumot azzal a gondnal összeállítva, amelyet már Vig igazgató urtól megszoktunk.

Nézzük meg a kézimunka kiállítást közelről, ahol gyönyörű kalotaszegi dolgok vannak tulnyomó számban úgy elrendezve, mint ahogyan vártuk is a tanítónők ama kis csoportjától, amely nemcsak bir, de akar is dolgozni. Ne hagyjuk megemlítés nélkül Kovács tanító urat sem, aki a nehezebb, durvább dolgokat végezte, érte ez alatt a létramászást stb.

A gymnasium csinos kiállítása szinte-szinte kiritt a keretből. Egy — talán nem mondok sokat — nagy kiállítás, ahol minden darab értékes holmi s olyan kezekről elrendezve mint Priváry igazgató ur s Esztergályos tanár ur. Fizikai szercei s természetrajzi kiállításai nagyon szép volt a gymnasiumnak s egyedüli iskola volt, a mely a tanulók rajzmintáit is bemutatta abban a leplezetlen természetességben, a hogyan a kis művészek megalkották.

Hátra lenne még az óvoda, ez a kedves kiállítás; nem csak a gyermekek munkáját nézhettük meg, hanem azt is, mit képes végezni egy rátermetű ügyes óvónő. Tribuszné kezére vall a rendezés, a terv, minden: ügyes dolgokat láttunk itt, ahol pedig gyermekes semmiségek voltak elkészülve.

Utoljára kell megemlítenem a kiállított könyvtárakat. A gymnasiumé a legértékesebb, de az állami elemi iskoláé is szép. A bányatelepi iskolaké annyira szegényes, hogy szoba se jöhet, a zárda pedig könyvtárt nem is állított ki.

Remekelt ebben a csarnokban két nem tanügyi ember tárgya is. A belépőtől balra egy nagy munkára való gyönyörű függöny vonta magához a látogatók figyelmét: Vassi János körjegyzőné kézimunkája. A nővérek kiállítási csoportját megvilágító ablakot Gonzsárné igen szép munkája, egy kettős függöny díszítette.

Ez lenne a beszámoló. Nén nyers, tudományos alakban — hiszen erre is lesz alkalom, amikor a komoly kritika is megjárja — hanem azért írva, hogy az a közönség is ismerje meg amely talán e kiállításon nem volt ugyan, de lapot olvas. Ha van ilyen.

Az általános benyomás az volt, gondolom mindenre, hogy van itt kiállítva minden s mégsem tudjuk, tulajdonképpen mit akarnak azok a jó urak, akik ezt az elrendezést elkövetették.

Styx.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Deák Ferencz emlékünnepe a petrozsényi gymnasiumban. — Örömmel látjuk azt az érdeklődést, melyet gymnasiumunk Deákünnepélye iránt tanusítanak. Éppen lapunk zártakor vettük e kellemes hirt. Különbben az ünnepség lefolyásáról jövő számunkban részletesen beszámolunk.

— Deák Ferencz emlékezete az állami iskolában. A haza bölése születésének 100-ik évfordulóját Petrozsényben az áll. el. iskolában magasztosan, a nagy naphoz méltóan ünnepelték meg. A himnus elnéklése után, melyet Kovács József az ujonnan kinevezett ifju tanerő tanított be a növendékeknek oly precízül, hogy mindenkit meglepett, Vig igazgató-tanító tartotta meg nagy tanulmányra való beszédét. Ideje volt már, hogy hallunk ezen iskolában is gyakorlott szakember által betanított karéneket; azt hisszük, hogy ez nem lesz az utolsó szép ének. Az igazgató-tanító szépen összeállított és nagy figyelemmel végighallgatott felolvasását jövő számunkban terjedelmesen fogjuk közölni. Ezt követte Kovács szavalata. Lelkesedéssel szavalta el Minke Béla „A haza bölése” című remek alkotását, melyet mai számunk csarnok rovatában adunk. Aztán a szózat elnéklése után felállott Kósa Mihály gond. tag s gyönyörű beszédben adott elismerésének kifejezést a tanítók működéséért s buzdította a növendékeket hazafias érzelmeik ápolása és növelésére.

— Deák ünnep Deákban. N. a. a Aurél áll. tanító ügyes előkészítése mellett sikerült ünnepélyt rendeztek a nagy nap emlékére ebben az iskolában is; szép énekek és hazafias szavallatok váltották fel egymást a műsorban.

— Az aninoszai bányatelepi elemi népiskolában Deák Ferencz 100 éves születése emlékére október hó 17-én d. e. 9 órakor megtartott ünnepség sorrendje:

1. Hymnus. Két hangra énekeltek a III-VI. oszt. tanulók.
2. Deák Ferencz. Irta: Schmidt A. Szav. Feibl Antal VI. oszt. tan.
3. Magyar nyelv. Irta: Pósa L. Szav. Gadó Matild. V. oszt. tan.
4. A haza. Irta: Pósa Lajos. Szav. Benedek Mária V. oszt. tan.
5. Tied vagyok, tied hazám. Két hangra énekeltek a III-VI. oszt. tan.
6. Haladj, haladj én nemzetem. Irta: Pósa L. Szav. Kovács G. V. oszt. tan.
7. Leányok világa. Irta: Versényi Gy. Szav. Preterebner V. oszt. tan.
8. Jó honfiak, honleányok legyetek. Irta: Pósa Lajos Szav. Beron M. V. oszt. tan.
9. Rövid alkalmi beszéd. Tartotta: Károlyi Lajos tanító.
10. Magyarországi a mi kedves. Két hangra énekeltek a III-VI. oszt. tan.
11. Magyar lányokhoz. Irta: Erdélyi L. Szav. Boldis A. IV. oszt. tan.
12. A történet könyvét. Irta: Versényi Gy. Szav. Szász R. III. oszt. tan.
13. Magyarok Istene. Irta: Petőfi S. Szav. Kovács Gy. V. oszt. tan.
14. Lányok a hősök sirjánál. Szav. Borbély Zs. III. osztályú tan.
15. Talpra honfiak. Két hangra énekeltek a III-VI. oszt. tanulók.

— A petrozsényi járás új szolgabírája Jancsó Ferencz f. hó 24-én kezdi meg Petrozsényben a hivatalával járó teendők végzését.

denétől megfosztott nép, szinte vad indulattal zug a kétségbeesett védekezés:

— Le vele . . . Le vele . . .

S most szétterpesztí sötét szárnyait a halál . . . Homály ereszkedik a térre . . . A parancsnok kivonja a kardját és harsányan cseng a kommandó:

— Läden — ládet! . . .

Csörögve vágódnak előre a fegyverek, a magyar fiúk, a három évet kiszolgált vérükből való vérek, a kiket verejtékünkkel táplálunk, a kiket szívünkkel szeretünk, a kiket lelkünkkel ölelünk által, mohon illesztik a manicheerekbe a „magazin”-okat. A halál angyalait. . . És néznek sötéten a parancsnokra, a ki olyan, mint ötvennégy esztendő előtt volt a társa ott a vadvirágos ujaradi síkon . . . Az arezuk nyugodt, egy idegszál sem mozdul rajta . . . Mire gondolhatnak? . . . Nem-e véthetik el a célt? . . . Ki tudja? . . . A szívök a bíró . . . A szívökbe pedig már az emléből fakadt a hazaszeretet virága.

Azután tovább szól az átok:

— Egy ember előre.

— Mássz föl. Vedd le a koszorut . . .

A nemzeti Geniusz most lehajította fejét és sirt. . . Nem akarta látni még egyszer október 6-át. Mert fölcillant ragyogó fényével az eskü, mely a kibékülés ihletett percében réppent el tiszta ajkáról . . . Az eskü szent . . . Az eskü szent igéi szerint leborul a nemzet ősz királya előtt.

A magyar fiú fölmászott az oltárra és levette a koszorut . . .

Azután átsengett még egyszer a kommandó:

— Compagnie — marsch! . . .

Álom volt az egész . . . Szomorú, mely álom . . . A szívök egy percze megdermedtek . . . Érezték az erős fájdalmat, mely őket összeszorítja, de hangot nem bírt adni a vonagló ajk. És az álom egy bus temetés mutatott . . . Ez is az volt. Temetés. A koszo-

rut a zászlóalj közepén vitték. A koszoru volt a koporsó . . .

Mikor eszmélni kezdett a nép, mikor fölszabadult zsiabadsága alól, mintha az eget ostromolta volna: jajgatott és átkozódott. A fiát elvesztő anya fájdalmával követelte a szívök elrabolt fehér virágát:

— A koszorut . . . a koszorut! . . .

Siráma végig futott az uccákon, megállította az embereket, azok törtetve jöttek a megszegettelenített oltár elé . . . És megismételték az átkot, a fenyegetést, a mit órákon át szort saját gyermekeire az esküjében élő nép.

Később egyszerré nőttek a hullámok . . .

Egyre hangosabb volt a veszedelem szava, egy zarándok-csapatát alakultak az ezrek és mentek Kossuth dalával az ajkon a koszoru után. A kaszárnánál katonák álltak . . . Közökben a fegyver, a kész halál. . . A csapat kitárta szívét és közpórt intezett a nagy, sarga ház ellen. Lövés volt rá a visszhang. És jaj szó . . . Most urrá lett a halál félelme . . . És hirta az embereket, jöjjetek, térjete vissza az oltárak elé és imádkozzatok. Az emberek visszajöttek és imádkoztak: . . . Ne sirj! ne sirj Kossuth Lajos

Lesz hazádnak szabadsága.

Azután leborult az est.

A gyárakban elesdésedett a nappali láрма. Barna, kormos arcu munkások jöttek a széles uccákon. Közökben a szent jelvény a lobogó; ajkukon az imádság szava. Karjukon az ing feltürve és tűz a korom mellett csillogó szemében.

Jönnék a csapatok; új és új változatban érkeznek: Mint poros országutakat járó bucsusok a Maria képhez. Elmondják az imádságukat, a szívüket remeg-

tető hazafias dalt és lelkesedve várják a bizonytalanságot: a mi jön s minek jönni kell. Közben föltesznek egy embert a Hős lábái elé, a fehér párkányra. A feje bevan kötözve, az arezán csorog a fris, piros vér.

— Megvágta . . . — mondja bágyadtan. — Egy tiszti ur . . . A gyárból jöttem, köszöntem neki . . .

Az új emberek új hirt hoznak.

— Háromat meglöttek.

— A katonaság sortízet adott . . .

Lassankint fekete lesz az ucca. Otthon csak a gyermekek és az aggok maradnak. Erzi mindenki, hogy kint van a helye. Kint az uccán, a hol megsebezve, véres köntösben zokog a nemzeti önértet.

És idekint úgy néznek egymásra az emberek mint az árvaságra jutott testvérek. Egy érzésben dobban össze a szívök. Félnék valamenynyien . . . Sötét bal sejtelen nehezedik a lelkükre s a magyarok koronás királyára gondolva, feltámadva bennök az elrejtett, fájó gondolat:

— Véresen kelt föl a nap, ki tudja nem-e véresen fog le is áldozni . . .

Csak az öreg honvédek hiányzanak, kevesen vannak. Az élők eltakarodnak a nap áldozat elől s az ápoládák homályos ablakain a mint megtört fényű szemekkel kitekintenek, sutogva beszélnek:

— Hallod?

— Hallom . . . Puskaropogás, ugy-e?

— Az . . . Így kezdődött akkor is.

— Haj, haj . . . a mező kivirul . . .

— Igazad van, mi már kipusztultunk . . .

A tél elmúlt, tavaszodik.

— És a helyünkbe ujak jönnek . . . új honvédek. . .

Chizy Mihály.

— **Uj állatorvos.** A földmívelési miniszter a Fischer Lipót áthelyezésével megíresedett petrozsényi m. kir. állatorvosi állásra Erdős Lászlót nevezte ki, ki állását f. hó 15-én el is foglalta.

— **Köszönet Dombora László nyugdíjazott jegyzőnek.** Petrozsény község erdő- és legelő-elkülönítése folytán a tervezetek hitelesítése s ezzel kapcsolatban a petrozsényiek küszált birtokviszonyainak rendezése alkalmával a vezetésem alatt álló hitelesítő bizottság mellett tekintetes körjegyző úr, bizalmi férfi gyanánt működven, szívesen ismerem el, hogy körjegyző úrnak a személyek és birtokviszonyok kiváló ismeretén alapuló tájékozottságára gyakran voltam utalva, nehéz és fáradságos munkában odaadással és kitartó szorgalommal támogatott, s a mennyiben nekem Petrozsény község birtokviszonyait alaposan rendezni sikerült, ebben önnek érdeme van. Fogadja ezért őszinte elismerésemet és köszönetemet. Hátszeg, 1903 október hó.

Dr. Borbély s. k.
kir. járásbíró

— **25 éves jubileumát ünnepelték** Déván Borostyáni Béla főreáliskolai tanárnak f. hó 14-én. Téglás Gábor, czimzetes főigazgató üdvözlő beszédében kiemelte azon társadalmi és pedagógiai érdemeit az ünnepeltnek, melyeket Borostyáni 18 éven át a dévai főreáliskola szolgálatában szerzett s elismerésük és szeretetük jeléül díszes albumot nyújtott át. Az ifjuság és internatus élén Szitás Jenő és Pietsch Béla mondott üdvözlő beszédet. Téglás Gábor 150 koronás alapítványt létesített a Borostyáni nevére. Mi is szíves üdvözlőnként küldjük a jubilánsnak.

— **Bucsuéstély.** A Polgár L. osztálymérnök tiszteletére f. hó 11-én a vasuti vendéglőben rendezett társasvacsorán 75-en jelentek meg. Az őszinte elismerésnek és nagyrabecsülésnek kifejezését láthatta ebben az ünnepelt. A rendezőség nem számított ennyire s ezért kellett az izlésesen és díszesen megterített patkoalaku asztalt még egy hosszú asztallal megtoldani. Aztán megkezdődött a lelkesítő pohárköszöntők sora. Fabián mérnök az alkalmazottak nevében bucsuzik elöljárójuktól. Nagy Miklós szól a bucsuzóhoz mint jó barátjához s életi nejét, ötlet és családját. Juhász Ferenc a 33-as számú ör természetesen szavakban, úgy a hogy érzett szöveget, éltetve a távozó főnököt. Dániel pályafelvigyázó poharat emel az egész vonal minden sinszögét ismerő Polgárra és családjára; Kosa a tőle megszokott hévvel a Polgáresaládra Maderspach Viktor szép szavakban az asszonyok egyik remekére az osztálymérnök feleségére mondtak köszöntőket. Takács pályafelvigyázó kétszer is felállott s igen ügyes hazafias beszédben emlékezett meg volt főnökükről. Buzás mint polgári olvasóköri könyvtárnok köszöntö meg Polgárnak ez irányban hozott áldozatkészségeit. Karda v. ör kijelentette a társadalomnak, hogy az ő és társainak gyermekei esteli és reggeli imájukba foglalták a Polgár nevet. Nagy lelkesedéssel éltették az új osztálymérnököt is. Jó ital és jó étel nem hiányzott; Péter Károly is ügyesen játszott.

— **Kérelm és Felhívás.** Petrozsény vidékének jövő iparosoztállya, a jelen iparos ifjuság tömörülésre határoztuk el magunkat. Hogy tudásunkat gyarapíthassuk, hogy alkalmunk nyíljon nemes szorakozásokra, a folyó hó 4-én megtartott nagy értekezleten kimondtuk, hogy megalakítjuk: a petrozsényi iparosifjak önképző körét. Törekvésünkben azonban az ohajtott eredményt, célunk elérését csak akkor látjuk biztosítva ha a nagy társadalom tényezőinek: a társulatoknak egyesületeknek irányító és irányadó egyeseknek terünk kivételéhez jóindulatu segítő kezét megnyerni szerencsénk lehet, miért is alólítottak, mint a nagy értekezletből kiküldött bizottság elöljárói azzal a tiszteletteljes kéréssel járulunk becses színe elé, hogy a megalakítandó «Petrozsényi iparosifjak önképzőköre» e zsenge intézményt, mely zászlójára azt írta hogy: «haladni a haladokkal nemes szorakozások közepette», a mennyiben hatáskörében áll, kegyesen támogatni és támogattatni méltóztatnék, hogy nőjjen ez egylet nagyra a nagy társadalom büszkeségére. Egyben szerencsénk van azt is jelenthetni, hogy a meg alakulandó kör közgyűlését, melyen az előjáróság is megválasztatik, november hó 1-én d. u. 2 órától kezdődőleg a társulati Hercz-vendéglőben tartja meg. — Kluger Fülöp ideiglenes elnök, Balogh Ferenc ideiglenes titkár, Maldaker István ideiglenes választmányítóg, Roska György ideiglenes választmányítóg.

— **Szüreti bál.** „Az iparos ifjak önképzőköre” f. hó 24-én megtartandó szüreti bálja igen sikerültnek ígérkezik. Mindent elkövetnek arra, hogy vendégeik jól érezzék magukat. Valóságos szőlőkert alakítják át a Wágner nagy termét.

— **A lupényi iparos ifjak** f. hó 25-én a Mandl-féle vendéglő összes termeiben zártkörű szüreti táncvigalmat rendeznek. Belépti-díj: személyenként 1 korona 20 fillér; családjegy: 2 kor. 40 fillér. Szóló és cigánybíró: Karácsonyi Ferencz.

— **A vulkáni iparosság** a Krausz-féle vendéglőben f. hó 25-én tartja szépnak ígérkező szüreti bálját. Belépti-díj: személyenként 1 kor. 60 fillér, — családjegy 3 korona.

— **Agyon verték az uton.** Grecsa Luka petrillai öslakost eddig még ismeretlen tettesek f. hó 11-én este hazamenőben, Petrilla község Lónyagyarmati részében este 7 óra tájt úgy találták fejbe kollintani, hogy azonnal összeesett. Hozzáértartozói a késő reggeli órákban szállították haza az eszméletlen állapotban talált rokont. F. hó 13-án az agyrázkodásban szenvedett kimult. És ez az ilyen agyba-főbe verés e község felső telepein nem az első. Tudunkkal az előjáróság is megtette már a lépéseket egy csendőrsnek a „Lónyay” részben leendő felállításá érdekében. Hol késik az elintézés oly sokáig?

— **A Pesti napló** f. hó 17-iki Deák-száma hű utánzatban mellékletül adja a Pesti Napló 1865. április 16-iki számát, amelyben Deák Ferencz történelmi jelentőségű híres **husvéti-czikke** megjelent s melyből csak egyetlen egy példány maradt meg a Nemzeti Múzeumban. A „Pesti Napló” az értékes melléklettel együtt a rendes 10 fillérsnyi árért kapható a dohánytözsdeknél.

— **Mint fényező és mázoló** elvállalok minden e szakmába vágó munkát; behuzok kocsikat is a legfinomabb angollakkal. — Lakásom Petrozsényben Mátyás-uteza 748 szám alatt.

A helybeli és vidéki n. é. közönség b. bizalmát és pártfogását kérve

vagyok tisztelettel:
Sefcsik József.

CSARNOK.

A haza bölcsse.

*Délibábos rónaságok,
Völgyek, halmok és hegyek:
Mind ő róla beszéljétek,
Mind ő róla zengjétek!
Te Balaton gyöngyös fodra,
És te, Duna ő s víze:
Hullámmelvel zengjétek őt,
Ki e honnak volt dísz.*

*Bölcsőjéhez Balatonról
Vitt a szellő harmatat,
A parti rét virágiról
Hordott édes illatot.
Pannónia ősi orma
Szent erényre oktató,
Nagy Rákóczi hősi lelke
Szabadságként szállt reá.*

*A Kárpátok hármass bérce
És a csodás Ádria,
Mikor ő szólt: bánt, figyelt,
Hogy mit is mond bölcs szava.
Erdély hófedte csucsain,
Kínkes völgyek zengzúgán
Azt tudták csak: szent, igaz, jó,
Ami ő tesz, ő kíván.*

*Igazság volt a törvénye,
És a törvény: fegyvere.
Hit, bölcsesség: vezérfénye,
És a haza: mindene.
Napja, éje, lázas gondja,
Szíverése érte volt,
Lánglelkével, a hazáért,
Eget, földet ostromolt.*

*Mig milliók aluvának, —
Ő virrasztott egyedül,
Es agyában, meg szívében
Erzés és gond egybegyűl.
S így általa föltámadott
Jog, szabadság egyaránt,
Nyugvó révbe jut a nemzet,
Akit eddig sorsa hányt.*

*Zord haragnak viharai
Végre mind eltűntének,
A békének szelid fényén
Derültek föl a szemek.
... Volt egy nemzet, volt egy király,
Fogadásban egybeforrt:
Együtt élni a hazáért,
Elfeledni a mi volt.*

*Együtt élni és küzdeni
Jó- és rosszban mindenkor,
Nemzet s haza legyen boldog
És dicsfényben mindenhol!
Szív, ész és kar: készen álljon,
Ha vész törne ellene,
Söpörje el, bárki legyen
A magyarnak ellene.*

*Egy nyelv, egy szív, gond, érzés
És ő s erény kincsei:
A bizalom zálogaként
Fognak áldást hinteni.
Áldott lesz a király neve,
Minden tette és szava,
Nem borul majd részterhével
A nemzetre éjszaka.*

*Deák Ferencz szíve, lelke:
Igy tettél te hajdanán,
Örök lánggal égve-égjen
Nagy lelked e szép hazán.
Örkődjék e nemzet fölött
S ha lesz egykor vihara:
Te légy vele! Akkor virul,
Nagy, boldog lesz a haza!*

Minke Béla.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
Kiadótulajdonos: **Figuli Antal.**

VASUTI MENETREND.

1903. október 1-től.

Petrozsényből indul Piski felé:

éjjel 12⁰¹, reggel 6¹⁹, d. e. 10³⁶, d. u. 5¹⁰, s
Piskiré érkezik: reggel 4²⁵, d. e. 10³⁰, d. u.
3⁰⁰, este 8³⁵.

Piskiről indul Arad Budapest felé:

d. u. 4¹², este 10³⁵, (Dévaig) reg. 5⁸ * 6⁰⁵, d. u.
1⁰⁰ * s Budapestre érkezik: reggel 6¹⁰, este
7²⁰, este 9³⁵.

Piskiről indul Vajda-Hunyad felé:

reggel 6¹⁵, d. e. 11³⁵, d. u. 4²⁵, este 10²⁸

Vajda-Hunyadról Piski felé:

reggel 4⁰⁸, d. e. 9³⁸, d. u. 2¹⁰, este 7³⁶.

Piskiről indul Tóvis felé:

d. u. 3¹³ *. (Brassóig) este 9¹⁶, 10²² * reggel 5⁴⁶
d. e. 10⁵⁷.

Tóvisről indul Kolozsvár felé:

d. u. 2⁰⁵, este 8¹² *, éjjel 11⁵³ reggel 3³⁸ *,
reggel 9

Petrozsényből indul Lupény felé:

reggel 5¹⁴ d. e. 10²⁶, d. u. 4¹².

Lupényből indul Petrozsény felé:

este 7¹⁵, reggel 7⁵⁰, d. u. 3²¹ s Petro-
zsénybe érkezik este 8⁴⁰, d. e. 9¹⁵, d. u. 4⁵⁴

Piskiről indul Petrozsény felé:

reggel 6¹⁰, d. e. 11²⁵, d. u. 4⁰⁷, éjjel 11⁰⁰
Petrozsénybe érkezik d. e. 10⁰⁰, d. u. 3³⁸,
este 9⁰⁵, reggel 4³⁰.

A * -gal jelöltek gyorsvonatok.

Értesítés.

Van szerencsém a helybeli, úgy a környékbeli és utazó mélyen tisztelt nagyjérdemű hölgyek és urak becses figyelmét felhívni a Petrozsény állomáson megnyitott vasuti vendéglőre.

Mérsékelt árakról és pontos kiszolgálásról gonoszkodtam.

Nagy Lipót
vendéglős.

Hirdetés

„Petrozsény és Vidéke“ Tisztelt közönségének becses figyelmébe!

Ezennel köztudomásává teszem, hogy az október hó 1-re hirdett fényképészeti műtermem, számításomon kívüli akadályok miatt P. V. lapban közzétett időre el nem készülhetett. De mindazonáltal míg műtermem elkészül, provizorisfényirodában épen úgy a legszebb és legfinomabb kivételű képeket készítem.

Főlvételek reggeltől estig eszközölhetők.

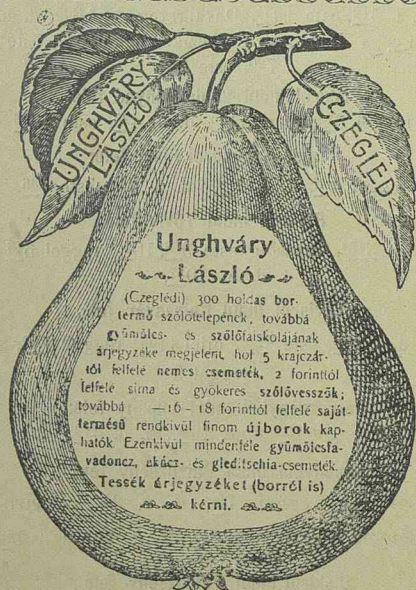
Maradtam teljes tisztelettel

ADLER ALFRÉD fényképész
Petrozsény (Ullman házbán)

KÖNYVKÖTÉSZETEMET

az igényeknek megfelelően akként rendeztem be, hogy minden esen szakmába vágó megbízatást a legpontosabban, legjutányosabban és a legmészszebb menő kívánalmaknak megfelelően teljesíteni képes vagyok. A legegyszerűbb- és legdiszesebb könyvkötészeti munkálatokat, szalagfelirat, aranyozásokat s e nemű diszmunkálatokat teljesítem s a n. é. közönség pártolását tisztelettel kérem:

FIGULI ANTAL.

Hitelt nyújtok

1-2-3 évre (kamat nélkül): városok, községek, megyék, visszafeladó társulatok, mérnöki hivatalok, szövetkezetek, nagyobb uradalmak s más hitelképes testületeknek.

A hitelnyújtás szőlővesszőre és borra nem vonatkozik.

Kiváló szerencse Töröknél! Felülmulhatatlanul

kedvez főarudánknak a szerencse. Rövid idő alatt 12 millió korona nyeremény-nél többet fizettünk nagyrabecsült vevőinknek; csak a legutóbbi 5 hónapban a **3 legnagyobb nyereményt és pedig:**

a 605.000 koronás nagy jutalmat az 57080. számú sorsjegyre,
a 100.000 „ főnyereményt a 74366. „ „
a 90.000 „ „ a 109780. „ „
és ezeken kívül még egyéb sok nagy nyereményt.

Ajánljuk ennél fogva, hogy a világ legesélydúsabb osztálysorsjátékában vegyen részt. — A most következő magy. kir. szabadalmazott 13. osztálysorsjátékban újból

110.000 sorsjegyre 55.000 pénznyeremény
jut és összesen egy hatalmas összeget,

14 millió 459.000 koronát
sorsolnak ki rövid 5 hónap alatt.

A legnagyobb nyeremény a legszerencsésebb esetben 1.000.000 korona.

Továbbá 1 jutalom 600.000, 1 nyeremény 400.000,
1 à 200.000, 2 à 100.000, 1 à 90.000, 2 à 80.000, 1 à 70.000, 2 à 60.000, 1 à 50.000,
1 à 40.000, 5 à 30.000, 3 à 25.000, 8 à 20.000,
8 à 15.000, 36 à 10.000 korona és még sok egyéb;
összesen 55.000 nyeremény és jutalom 14.459.000 korona összegben.

Az I. osztályú sorsjegyek tervszerű árai:

$\frac{1}{8}$ eredeti sorsjegy frt — 75 v. kor. 1.50; $\frac{1}{4}$ eredeti sorsjegy frt 1.50 v. kor. 3.—

$\frac{1}{2}$ „ „ „ 3.— „ „ 6.—; $\frac{1}{1}$ „ „ „ 6.— „ „ 12.—

A sorsjegyeket utánvétel vagy az összeg előzetes beküldése ellenében küldjük.

Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket eredeti sorsjegyekre kérünk

folyó évi október hó 26-ig
bizalommal hozzánk beküldeni.

TÖRÖK A. és T^{SA}

BANKHÁZA BUDAPEST.

Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték-üzlete.

Főarudánk osztálysorsjáték-üzletei:

Központ: Teréz-körút 46/a I. fiók: Váci-körút 4/a.

II. fiók: Muzeum-körút II/a. III. fiók: Erzsébet-körút 54/a.

Rendelőlevél levágandó.

Kérek részemre tervezettel együtt küldeni.

Az összeget ..... korona összegben

utánvételezni kérem

postautalvánnyal küldöm.

mellékelem bankjegyekben (bélyegekbén.)

A nem tetsző törlendő

Pontos cím.

Minden vevő jogosítva van az árut (eredeti csomagolásban) az alant említett intézetben (Wien IX.) díjmentesen megvizsgáltatni.

Az első Triesti Cognac párlati intézet (Destillerie.) CAMIS és STOCK BARCOLÁBAN TRIEST MELLETT ajánlja belföldi

GYÓGY-COGNAC-ját

mely francia módszer szerint készült és az általános ausztriai gyógyszerész egyesület kísérleti állomása ellenőrzése alatt áll.

$\frac{1}{1}$ palack 5 korona $\frac{1}{2}$ palack 2-60.

10 palack megrendelésénél 10% engedmény.

Petrozsényben kapható Klein Mór örökösei fűszerkereskedésében.

Minden vevő jogosítva van az árut (eredeti csomagolásban) az alant említett intézetben (Wien IX.) díjmentesen megvizsgáltatni.

41-52

Ny. Figuli Antal gyorsajtóján Petrozsény.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.